

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ เห็นใหม่ วันโกน วันพระ พุทธศาสนาให้วันโกน วันพระ เป็นวันแสวงหา
ความสุขภายใน เราแสวงหาความสุขจากภายนอก เพราะเราเกิดมา เกิดเป็นมนุษย์พบพุทธ
ศาสนา พุทธศาสนาสอนถึงศาสนธรรม สัจธรรมความจริงนะ นี่ความจริงคือความจริง แต่เราอยู่
กับความเป็นสมมุติ โลกเป็นสมมุติ แต่เราต้องอยู่กับความจริง ความจริงนะ ความจริงโดยจริง
โดยสมมุติ แต่ความจริงโดยสมมุติเราก็ต้องแสวงหา

คำว่าแสวงหา เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่ง
ที่แสวงหา ที่กระทำนั้นมันก็เป็นเรื่องโลกๆ นี่แหละ แต่จิตใจที่เป็นประธาน จิตใจที่เป็นทาน ทำ
คุณงามความดี สิ่งที่เป็นคุณงามความดีนี้ติดอยู่ที่ใจ จิตนิสัย ทำบ่อยครั้งเข้า ทำจนชำนาญเข้า
จนเป็นจริต จนเป็นนิสัย

คนดี คิดดี ทำดี ทำช่วยยาก คนชั่ว คิดชั่ว ทำความดียาก เห็นใหม่ คนชั่ว คิดชั่ว มันขัดแย้ง
กับความรู้สึกลึกซึ้งจากภายใน ถ้าความรู้สึกลึกซึ้งจากภายใน สิ่งใดไปขัดแย้งสิ่งนั้นมันไม่
ยอมรับ สิ่งใดที่มันคิดแล้วมันตรงกับความรู้สึกลึกซึ้งจากภายใน

ฉะนั้น จิตนิสัยอันนี้ มันถึงว่าเราต้องพยายามดัดแปลงของเรา ถ้าดัดแปลงของเรา โลก
อยู่กันนี้ เวลาเราเผชิญความทุกข์ความยาก สิ่งนี้เป็นเครื่องพิสูจน์ ถ้าคำว่าดัดแปลงมันต้องมีความ
เข้มแข็ง ถ้ามันไม่มีความเข้มแข็งมันจะดัดแปลงได้อย่างไร? เวลาเผชิญสิ่งใดที่กระทบกระเทือน
มันก็ไหลไปกับเขาแล้ว ถ้าสิ่งใดกระทบกระเทือนนะเรามีสติปัญญาของเรา เรามีจุดยืนของเรา
เห็นใหม่ มันกัดฟันทนใจ ถ้ากัดฟันทนทำสิ่งนั้นไป มันจะผ่านวิกฤติอย่างนั้นไปเป็นครั้งเป็น
คราว เป็นครั้งเป็นคราว

เขาว่าธรรมชาติเป็นธรรมชาติ ทุกคนว่าธรรมชาติ ภูติน้ำนี้ ระดับของน้ำมันเป็น
สัจจะ มันเป็นความจริงของมัน น้ำไหลลงสู่ที่ต่ำ ในการก่อสร้าง คุระดับน้ำ เห็นใหม่ เวลาดู

ระดับน้ำทะเล ความสูงของระดับน้ำทะเลต่างๆ สิ่งนี้เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นมาตรฐาน ความเป็นมาตรฐานของมัน แต่คนที่บริหารจัดการ เอามาใช้เป็นประโยชน์มันเป็นประโยชน์

นี่ถ้าเป็นทุ่งนา เป็นไร่ เป็นสวน เขาต้องการน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของเขา สิ่งที่เขาทำธุรกิจบางอย่างเขาต้องใช้ น้ำของเขาเหมือนกัน แต่คนที่เขาไม่ต้องการใช้ สิ่งนั้นเอาไปมันไม่เป็นประโยชน์กับเขา สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์กับเขา แล้วมันไปทำความเสียหายกับเขาด้วย ความเสียหายอย่างนั้นมันก็อยู่ที่การบริหารจัดการ ทีนี้คำว่าบริหารจัดการมันเป็นเรื่องโลกๆ เห็นไหม คำว่าบริหารจัดการ บริหารจัดการ แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน เราจะบริหารจัดการหัวใจเราอย่างไร?

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลคือความปกติของใจ แล้วปกติของใครล่ะ? ศีล อริศีล เวลาศีล เห็นไหม คุณศีลคนถือศีลนี้เกร็งกันไปหมดเลยนะ พอถือศีล ๕ ทำนู่นก็ไม่ได้ ทำนี่ก็ไม่ได้ พอถือศีล ๘ มันจะผิดพลาดไปหมด ความถือศีล ๘ มันไม่มีเจตนา ไม่มีเจตนามันเรื่องของกรรมนะ คุณศีลเวลาอุบัติเหตุ เรามีอุบัติเหตุ เราชนเขาก็ได้ เขามาชนเราก็ได้ ทำไมเราเดินอยู่เฉยๆ ทำไมรถมันชนเราล่ะ?

นี่เราเดินอยู่บนถนนหนทาง เราไม่ได้ทำสิ่งใดด้วยความประมาทพลาดพลั้งเลย ทำไมสิ่งนั้นมาตอบสนองเราล่ะ? ถ้ามันตอบสนองเรา สิ่งนั้น เห็นไหม นี่คำว่ากรรมๆ ใครบริหารจัดการล่ะ? ถ้าใครบริหารจัดการ สิ่งนั้นสิ่งที่มีมันเกิดขึ้นเพราะอะไร? เพราะมีการกระทำมา ต้องมีเหตุมีผล ไม่มีสิ่งใดลอยมาจากฟ้า ไม่มีสิ่งใดที่มันเกิดขึ้นมาโดยไม่มีเหตุมีผล มันมีเหตุมีผลของมัน แต่! แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“สิ่งนี้เป็นอจินไตย ๔”

พุทธวิสัย นี่ความรู้ความสามารถขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราคาดไม่ถึง คาดไม่ได้ พุทธวิสัยเรื่องโลก เรื่องความเป็นไปของโลกที่เขาพยายามจะเป็นของโลก แล้วนี่สิ่งที่จะเป็นไปได้คือการพิสูจน์สิ่งที่ผ่านมาแล้ว เห็นไหม โลกเกิดมาก็พันล้านปี ก็ล้านปี

นี่ความที่มันพัฒนาการเป็นยุคเป็นสมัยมา เป็นสมัยมาแล้วมันยังมีต่อไป มีต่อไปเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ อนาคตวงศ์อีก ๑๐ องค์ข้างหน้านะ เราบอกพระศรีอริย

เมตไตรย พระศรีอริยเมตไตรย ยังมีอีก ๑๐ องค์ข้างหน้า ยังมีต่อไปเรื่อยๆ เพราะมันไม่มีวันจบสิ้น

นี่เรื่องของโลก เรื่องของฉาน เรื่องของกรรม นี่เรื่องของกรรม เพราะกรรม เห็นไหม คุณติ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ๑๖ อสงไขยนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาขนาดไหน? แล้วเราจะสืบเสาะไปถึงไหนว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มต้นมาจากไหน? แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มต้นมาได้ ทุกคนต้องถามว่า

“โลกนี้เกิดมาได้อย่างไร? จิตนี้เกิดมาจากไหน? มนุษย์นี้เกิดมาอย่างไร?”

มนุษย์นี้เกิดมาจากกรรม เกิดมาจากการกระทำ เกิดมาจากปฏิสันธิจิต จิตมันเกิดปฏิสันธิจิต นี่ไงจิตมันเกิดในวิญญู กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่เกิดในวิญญู แล้ววิญญูมาจากไหน? นี่คุณวิญญู วิทยาศาสตร์พิสูจน์กันไป มันพิสูจน์ได้ถ้าพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ แต่มันไม่จบสิ้น มันไม่จบสิ้นหรือก ถึงมันจบสิ้นนะมันจะเปลี่ยนแปลงของมันไป มันจะปรับสภาพของมันไป

ถ้าปรับสภาพของมันเป็นยุคเป็นคราวันนะ ถ้าเป็นยุคเป็นคราวันนั้นเรื่องของโลก แต่ถ้าเราย้อนกลับมาเรื่องหัวใจของเรา นี่สิ่งโลกๆ เราใช้ปัญญา ปัญญาของโลก เห็นไหม คุณติเวลาเราพิจารณาใดๆ เราสู้อ้อมไม่ได้หรือ อ้อมมีความชำนาญในเรื่องของร่างกาย ในเรื่องของหัวใจ เรื่องของสมอง เรื่องของต่างๆ อ้อมเขามีความชำนาญมากกว่านะ เขาอธิบายได้หมดเลยว่า อวัยวะต่างๆ มันมีอายุมันเท่าไร? มันทำงานเท่าไร? มันเสื่อมสภาพอย่างไร?

คุณมาตรฐานมันเป็นอย่างไร? นี่เขาเข้าใจของเขาได้ เขารู้ของเขาได้ แต่รู้ได้มันรู้ทางวิชาการ เห็นไหม นี่ทางวิชาการ คำว่าโลกนี้ โลกคือวิทยาศาสตร์ โลกคือสิ่งที่พิสูจน์กันทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าเป็นธรรมล่ะ? ธรรมพิสูจน์กันด้วยธรรมนะ ด้วยธรรม เห็นไหม ด้วยจริต ด้วยนิสัย ใครติดข้องสิ่งใด สิ่งนั้นเวลาพิจารณาของมันไปแล้ว เวลามันเป็นไตรลักษณ์ ถ้าเป็นปัญญา อบรมสมาธิ มันเป็นปัญญา มันใช้ปัญญา

ปัญญาเวลาพิจารณาไปมันมีสัมมาสมาธิไปรองรับ มันพิจารณาเข้าไปแล้วมันเห็นโทษของมัน มันปล่อยของมัน มันปล่อยของมัน แต่พิจารณากาย เวลาของมันเห็นกายนะ จิตมันเห็นความเป็นไตรลักษณ์ของมัน เวลามันคลายตัวของมัน เห็นไหม เวลามันคลายตัวของมัน แล้วให้เขียนออกมาเป็นวิทยาศาสตร์สิ

เวลาพิจารณาภายในะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุทธเจ้าพุทธวิสัย นี่ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคาดหมายไม่ได้เลย แต่เวลาบอกอริยสัจ สัจจะความจริง เห็นใหม่ กาย เวทนา จิต ธรรม แล้วกายของใคร? นี่ภายนอก ภายใน ภายในกาย ในกายก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด นี่ภายนอก ภายในก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด แล้วเวลากายในกายล่ะ? แล้วกายมันเป็นอย่างไร?

นี่พิจารณากายๆ แต่ถ้าเราคิดทางวิทยาศาสตร์ เห็นใหม่ นี่เราทำเป็นสูตรสำเร็จ เพราะเราใช้ปัญญาของเราว่าพิจารณากายๆ ตอนนี่เราก็ดึงกายกันขึ้นมา แล้วถ้าพิจารณาโดยปัญญานี้ผู้หโมไม่ได้ หโมเขาแยกแยะได้ คุณิวเวลาหลงตาท่านพุดนะ เวลาท่านลงใจกับใคร ท่านบอกท่านไปหาหโม ยกให้หโมเลย

เวลาเราไปหาหโม หโมสั่งให้ทำอะไรเราต้องทำอย่างนั้น เพราะเราไปหาเขา แต่ถ้าเราไม่ได้ทำตามเขา เราก็อยู่วัดของเรา เราพิจารณาของเรา เราใช้ธรรมโอสถ เวลาธรรมโอสถนะ เวลามันเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาจิตพิจารณาของมันแล้วมันปล่อย โรคภัยไข้เจ็บ นั้นก็หายได้เหมือนกัน

เวลามันหายได้ มันหายด้วยธรรม เห็นใหม่ หายด้วยธรรม แต่คนที่ธรรมโอสถต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ต้องมีจุดยืนของตัวเอง ถ้าใจไม่เข้มแข็งนะอย่าทำ เพราะยิ่งทำขึ้นไปนะ นี่เวลาไปหาหโม หโมเขาจะถามเลย เป็นตั้งแต่เมื่อไหร่? ทำไมปล่อยไว้ขนาดนี้? ทำไมไม่หาหโมตั้งแต่ต้น เวลามันลูกถามแล้วมาหาหโม หโมจะแก้ไขอย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเราทำเข้มแข็งขึ้นมาจริง เราพิจารณาโดยธรรมโอสถ ผู้ไปแล้วต้องเต็มทีเลย พอเต็มไปเลย นี่พิจารณาไปเลย พิจารณากายไป เวลามันปล่อยขึ้นมาแล้ว เห็นใหม่ มันจะเจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหน มันปล่อยได้ มันหายได้ ความหายได้ นี่ใจเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยของคน เห็นใหม่ คนเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะกรรม เพราะความเสื่อมสภาพของร่างกาย เพราะอุปาทาน นี่เขารู้ของเขา โดยหลักวิทยาศาสตร์ คุณิวไม่เจ็บไข้ได้ป่วย นี่คิดๆๆ อุปาทานจนป่วยได้นะ จนมันเป็นไปเหมือนกัน

นี่เวลามันเป็นไป เห็นใหม่ ธรรมโอสถก็เหมือนกัน ธรรมโอสถ ถ้าจิตใจมันเสื่อมสภาพ ธรรมโอสถมันจะแก้ไขอย่างไร? ถ้ามันแก้ไขนะ พอจิตใจมันดีขึ้นมา จิตใจมันดีขึ้น ทุกอย่างมันปล่อยขึ้นมาละ ด้วยอำนาจของจิต อำนาจของสมาธิ อำนาจของปัญญา ที่มันพิจารณาของมัน มัน

ฟื้นฟูขึ้นมาได้ มันฟื้นฟูขึ้นมาได้เพราะอะไร? คุณดูโรคเครียด พอเราเครียดขึ้นมา เราวิตกกังวล เป็นไปหมด เป็นไปหมดเลย

นี่เวลามันชราภาพ มันก็ชราภาพเป็นธรรมชาติของมัน มันเป็นไปตามกาลของมัน ถ้าจิตใจเห็นใหม่ หลวงตาสอนประจำ

“เวลาป่วยให้ป่วยคนเดียวนะ”

เวลาเราป่วยนี้เราป่วยกัน ๒ คน กายก็ป่วย ใจก็ป่วย เวลากายมันจะป่วยมันก็เป็นธรรมดาของมัน ถ้าจิตใจมันไม่ป่วยไปด้วย มันก็รักษาของมัน มันก็ฟื้นฟูของมัน ใ้ใจนี้พอกายมันป่วย ใจมันก็กระโดดไปข้างหน้านู่นนะ มันชักให้ป่วยไปก่อน มันตามไปหมดเลย ถ้าเรามีสติปัญญา มันป่วยคนเดียว แล้วจิตใจดูแลรักษามัน จิตใจดูแลรักษา เห็นใหม่ คุณดูเวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยไปโรงพยาบาล หน้าที่การรักษาก็เรื่องของหมอ เราให้ความร่วมมือกับหมอ หมอรักษาดีกว่าเรา เราก็ดูแลใจของเรา

นี่พูดถึงว่าเวลามันใช้พิจารณาทุกๆ นะ ถ้าเรามีปัญญาของเรา นี่สิ่งที่มันเป็นไป เห็นใหม่ ระดับน้ำของมัน นี่เวลามันให้ผล มันให้โทษนะ ผู้ดีมีเงินขนาดไหนเสมอภาคกัน แต่ถ้ามีการบริหารจัดการขึ้นมา มันพอแก้ไขให้หนักเป็นเบาได้ แต่ถ้ามันไม่มีการแก้ไข เราปล่อยนะ นี่เขื่อนพังเพราะตามค ของเล็กน้อยๆ คำว่าเล็กน้อยนี้เราปล่อยปละละเลย ถ้าของเล็กน้อยเราปล่อยปละละเลย มันก็ขยายกว้างไปเรื่อยๆ พอกว้างไปเรื่อยๆ เราจะไปแก้ไขสิ่งใด?

เวลาเราทำบุญกุศล เห็นใหม่ ทาน คีล ภาวนา.. คีลคือความปกติของใจ เราบอกมันไม่มีค่า ไม่มีค่า มหายานบอกเลยนะ ทานก็ไม่มีผล คีลก็ไม่มีผล ภาวนาไปเลย ภาวนาไปเลย ภาวนาไปก็หัวทิ่มง เพราะมันไม่มีพื้นฐานขึ้นมา แต่เดรวาทเราต้องมีทาน การเสียสละให้จิตใจเราฝึกกันมา จนนี่ใครๆ ก็ชม เวลาเกิดวิกฤติขึ้นมาเราจะช่วยเหลือเจือจานกัน สิ่งที่เขาไม่ช่วยเหลือเจือจานกัน เพราะเขาไม่ไว้ใจ ถ้าที่ไหนเขาไว้ใจ เขาลงใจได้นะ ท่วมได้ทั้งตัวเลย เขาท่วมกันเต็มที

การที่ไม่ทำมา เห็นใหม่ โดยปกติถ้าไม่มีเหตุการณ์ขึ้นมา ใครๆ ก็ไว้ใจใครไม่ได้ พอไว้ใจไม่ได้มันก็จะล้าละล้งกันไปหมดเลย เวลาสิ่งที่ไว้ใจผู้ทรงศีล ผู้ทรงศีลจะไม่พูดปดมดเท็จ ก็ไปทำบุญกับพระ ทำบุญกับผู้ที่มีศีล แล้วผู้ที่มีศีล เห็นใหม่ คีล อธิศีล ถ้าศีลนี้เรารู้ได้อย่างไร? นี่ผู้ที่

มีศีลนะ จะเข้าที่ไหน เหมือนฝ่ามือนะ มันไม่มีแผลมันทำอะไรก็ได้ ถ้าฝ่ามือมันมีแผล มันทำอะไร
ไฉนมันจะล้าละทิ้งไปหมด

ฉะนั้น คำว่าถ่าลงใจ ถ่าลงใจมันทำได้หมด เห็นไหม นี่เราฝึกของเรา เราเสียสละทาน
ขึ้นมาเพราะเหตุนี้ เหตุที่ว่าเราเสียสละทานขึ้นมา สิ่งที่เสียสละนี้เป็นวัตถุ สิ่งที่ได้มาก็คือจิตใจที่
มันเปิดกว้าง พอจิตใจเปิดกว้างขึ้นมา ถ้าเราจะภาวนาของเรานี้มันจะยอมฟังนะ ถ้าจิตใจที่คับ
แคบ นี่ว่าของฉันทุก ของฉันทุก ของฉันทิดี ของฉันทึเด่น ของคนอื่นผิดไปหมดเลย แล้วองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาวางไว้กรรมฐาน ๔๐ ห้อง ความสงบของใจมันเปิดได้ทั้งนั้นแหละ

จิตนิสัย คนอยู่บนคอย คนอยู่ริมทะเล ความดำรงชีวิตของเขาแตกต่างกัน คนอยู่บนคอย
เขาดำรงชีวิตของเขาอย่างไร? แล้วคนอยู่ชายทะเลเขาดำรงชีวิตของเขาอย่างไร? จิตใจที่มันเคย
ฝึกของมันมา ถ้าคนมันอยู่บนคอยนะ การดำรงชีวิตบนคอย ถ้าการดำรงชีวิตของเขา เขาทำความ
สมดุลของเขา เขาก็มีความสุขของเขา คนอยู่ริมทะเลนะ ถ้าเอ็งไม่ออกเรือ เอ็งไม่หาปลา เอ็งก็ไม่
มีจะกินหรือ

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจที่มันโทสจริต โมหจริต เวลาทำขึ้นมามันไม่มีสูตรอะไรตายตัว
หรือ นี่คำว่าคอยกับที่พื้นราบ เพราะคำว่าพื้นราบ เวลาคนอยู่บนพื้นราบเขาเคยชินของเขา คน
บนคอยมาลงพื้นราบเขาอึดอัดเพราะอากาศมันแตกต่างกัน ถ้าอากาศบนคอยเขาก็อยู่ของเขาได้

จิตใจของเรา เห็นไหม ถ้าเราภาวนาพุทโธ ถ้าจิตใจมันสะดวก จิตใจมันสบาย ถ่ามัน
ไม่ได้เราก็กหาทางออกของเรา นี่มรรณานุสติคิดถึงความตาย นี่ต้องตายๆ เพราะคิดถึงตายให้มัน
หดสั้นเข้ามา คิดถึงครูบาอาจารย์ก็ได้ คิดถึงต่างๆ มันต้องพลิกแพลงของมัน ถ้าพลิกแพลงของ
มัน นี่ใจสิ่งต่างๆ คำว่าความเสมอภาคๆ นี่สิ่งที่เสมอภาค แต่ของเล็กน้อยที่เราไม่ดูแลกัน ของ
เล็กน้อยนี้มันทำให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ข้างหน้าเสียหายหมดเลย

ถ้าไม่มีทาน ศีล ภาวนา เพราะทานกับศีลมันเป็นฐานรองรับ เห็นไหม ฐานรองรับไว้ ถ้า
รองรับมีทาน มีศีลขึ้นมา มันก็เกิดภาวนาขึ้นมา นี่บอกทานก็ไม่มีผล ศีลก็ไม่มีผล ศีลไม่ต้องทำ
เลย นี่ใจเข้มแข็งทำสมาธิไปเลย ใจเข้มแข็งใช้ปัญญาไปเลย แล้วปัญญาใคร่ครวญแล้วมันจะสั้น
กิเลส เห็นไหม ธรรมะมันมีอยู่โดยดั้งเดิมของมัน ธรรมะอยู่ในมด อยู่ในปลวก ธรรมะมีอยู่โดย
ดั้งเดิม นี่แล้วคนไม่ต้องมีหรือ นี่ธรรมะไปอยู่ที่มด อยู่ที่ปลวกหมด คนก็คดโกงไป โกงใคร?
โกงตัวเองไป

เวลาทำขึ้นมาก็ไม่ตั้งเวลาของตัวเอง อะไรก็มี อะไรก็มีอยู่แล้วๆ มีอยู่แล้วมันต้องดีขึ้นมาสิ มีอยู่แล้วทำไมยังกลัวตาย มีอยู่แล้วทำไมยังล้งเลงสงสัย ถ้ามันมีอยู่แล้ว คำว่ามีอยู่แล้วมันมีแต่กิเลส ใจ มันต้องยับยั้งมันสิ ถ้ามีกิเลส เห็นไหม ไฟมันเผา มันเผาไปหมดคนะ แต่ถ้าไฟเอามาหุงต้มแกง กินมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ เพราะไฟมันมีอยู่แล้ว กิเลสมันมีในหัวใจอยู่แล้ว ถ้าปล่อยมันเผามันเผาหมดแหละ มันเผาทั้งคุณงามความดีของเรา เผาทุกอย่างหมดเลย ไม่ให้อะไรเก็บไว้เป็นผลงานของเราเลย

แต่ถ้าเรายับยั้งมัน เห็นไหม โลกก็คือโลก หน้าที่การงานก็คือหน้าที่การงาน แต่สิ่งที่เราจะทำขึ้นมาปัญญาอย่างนี้มันหาที่ไหน? คุณศึกษาเล่าเรียน จะเอาศาสตราจารย์ต่างๆ ทำผลงานมา เต็มกรรมการเขาขอให้ กรรมการเขาตรวจสอบก็ผ่านหมดแหละ แต่ถ้าเราทำสมาธิ ทำปัญญาของเราขึ้นมา มันเข้าไปแก้ไขหัวใจของเรา กรรมการที่ไหนมันจะตรวจสอบของเรา นี่เวลาผลงานมันเกิดขึ้นมาจากใจ ใครเป็นคนตรวจสอบขึ้นมา

นี่หาขึ้นมาสิ นี่เราว่าเราเป็นคนดี เราเป็นคนมีปัญหา เราเป็นคนมีความสามารถ สามารถมันอยู่ที่ไหน? สามารถมันต้องแก้เกิดแก้ตายได้ เศรษฐีโลกนะ เวลาเขาเทียบเศรษฐีโลกมันเปลี่ยนแปลงทุกปีแหละ นี่ปีนั้นเศรษฐีโลกอันดับหนึ่งเป็นคนนั้น มันหมุนเวียนทั้งนั้นแหละ เพราะอะไรล่ะ? แล้วเศรษฐีโลกเราเอาอะไรไว้? เศรษฐีโลกมันพ้นจากเกิดจากตายไหม?

เศรษฐีโลกก็คือเศรษฐีโลกไง เศรษฐีโลกถ้ามันเป็นคนดีนะ เศรษฐีโลกเขาทำประโยชน์กับโลกได้ ถ้าเศรษฐีกับโลก เศรษฐีโลกมาจากอะไรล่ะ? มาจากมือใครยาวสาวได้สาวเอา มีการเอารัดเอาเปรียบ มันเป็นเศรษฐีโลกมาเพื่อทำไม? แต่ถ้าเราเป็นเศรษฐีธรรมล่ะ? เศรษฐีธรรมมันต้องไปแข่งขันกับใคร?

แข่งขันกับความสุข-ความทุกข์ในใจนี้แหละ แข่งขันกับความรู้สึกลึกซึ้งนี่แหละ
ความรู้สึกลึกซึ้งเอามันไว้ในหัวใจเราได้นี่แหละ แล้วถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา มันแก้ไขขึ้นมา เศรษฐีธรรมนี่สิ เศรษฐีธรรมเพราะอะไร? เพราะมันสร้างบุญกุศล เห็นไหม มันไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้ามันยังจะเกิดอยู่นะ

ถ้ามันเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ก็ทุกข์ยากไปกับเขา ที่เกิดมาทุกข์ยากมันมาจากไหน? ก็มาจากทำมาทั้งนั้นแหละ สิ่งทีทุกข์ที่ยากมันมาจากไหน? คนเหมือนคน ทำไมเขาไม่ทุกข์ไม่ยาก เราก็เหมือนเขาทำไมเราทุกข์เรายาก เห็นไหม เราทุกข์ เรายาก ทุกข์ยากๆ เกิดมามีความสุข

ภาคกันด้วยความเป็นมนุษย์ คุณิเวลาพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ทุกตะเจ็ญใจก็เ็นพระอรหันต์ เสรฐฐิกฎุมพิกเ็นพระอรหันต์ กษัตริย์ที่บวชมาก็เ็นพระอรหันต์ เวลามันสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วนี้มันมีค่าเท่ากัน

นี่เ็นการเกิดเป็นมนุษย์มีค่าเท่ากันที่การเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดนี้มีค่าที่สุด เห็นใหม่ แล้วบอกพิจารณากันไม่ให้เกิด ไม่ให้ตาย ไม่เกิด-ไม่ตายเพราะอะไร? การเกิดเป็นมนุษย์มีค่าที่สุด มีค่าเพราะให้มาปฏิบัติเ็น มีค่าที่สุดคือให้มันค้นคว้าเ็น มาค้นคว้า เพราะมันเ็นมนุษย์แล้วมันพูดกันรู้เรื่อง มันสื่อสารกัน มันเข้าใจกัน พอมันเข้าใจกัน แล้วมันมีทางออก มันมีพุทธศาสนา

ทำขึ้นมาสิ นี่ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมาที่นี้ เห็นใหม่ นี่ของเล็กน้อยทำให้ความเสียหายเ็นวงกว้าง ถ้าของเล็กน้อยเราดูแลรักษาของเรา นี่ทาน ศีล เขาบอกไม่ต้องทำ ไม่ต้องทำ แต่ก็จะทำนะจะทำเ็น? ทำแล้วได้ประโยชน์กับเรา ถ้าประโยชน์กับเรานั้นเกิดขึ้นมา เพราะทำแล้วมันได้ตอกย้ำนี้เ็น

นี่ทาน ศีล ภาวนา เพราะทำทานมันถึงได้ฟังธรรม ธรรมนี้ธรรมของใคร? ธรรมของใครก็แล้วแต่ที่เราพูดออกมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ๕,๐๐๐ ปีนี้ใครจะเก่งขนาดไหน มันก็อยู่ในบารมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จำเ็นปากพระพุทเจ้ามาทั้งนั้นแหละ

พระไตรปิฎกพระพุทเจ้าบัญญัติไว้แล้ว ศึกษาที่ศึกษามาจากพระไตรปิฎก นี่สาวก สาวกเ็น ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เ็นมาจากไหน? เ็นเวลาประพฤติปฏิบัติไปมันก็เร่ร้อนไป มันแฉลบออก มันออกนอกกลุ่มออกทางไปทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามันเข้ามาในทางแล้วเห็นใหม่ เข้ามาในทาง ในสังฆธรรมมีอันเดียว อริยสังฆมีอันเดียว ศีล สมาธิ ปัญญา มรรคญาณมันเข้ามา มรรคญาณมันเกิดจากไหน? มันทำขึ้นมา เห็นใหม่

เ็นเวลาทุกข์ เ็นรู้ว่าโลกมันทุกข์ เวลาทุกข์นะ ทุกข์เ็นอริยสังข์ ทุกข์เ็นความจริง ฉะนั้นถ้าเรามีธรรมในหัวใจของเรา ของเล็กของน้อย เราดูแลเ็นนี้ คนดี ทำความดีได้ง่าย คนชั่ว ทำความชั่วได้ง่าย เห็นใหม่ คนดี ทำดีได้ง่าย ทำชั่วได้ยาก ทำชั่วได้ยากด้วย ถ้าคนชั่ว คนชั่วทำชั่วได้ง่ายๆ แต่ทำความดีได้ยาก แล้วมองไป เ็นเกิดมาในสภาพกรรม เ็นเกิดมาร่วมโลก คนดีก็มี คนที่เห็นแก่ตัวก็มี คนเบียดเบียนคนอื่นก็มี เ็นมองแล้วเ็นเราจะเ็นเ็นอย่างนั้น

เราชื่นชมมาก เราอยู่กับหลวงตานะ หลวงตาท่านพูดเลย

“ใครจะทำชั่วอย่างไรให้ทำไป เราจะทำความดีวะ เราจะทำความดีของเรา”

นี่แล้วเวลาทำความดีขึ้นมา เห็นไหม คนนั้นก็ตรวจสอบ คนนั้นก็เข้ามาขัดขวาง นี่มันเป็นอย่างนั้นแหละ เพราะคนชั่วเห็นคนทำความดีแล้วมันทนไม่ได้ อย่างเช่นเราไปวัดไปวา เขาว่า ไปทำไม? หามาเกือบเป็นเกือบตาย เงินทองเอาไปถวายทำไม?

นี่ไงเขาคิดของเขา แต่ถ้าเมื่อใดเขาเห็นผลนะน้ำตาตกใน น้ำตาตกในเพราะมันเสียใจ ตรงที่มันคิดตรงนั้นไง ทำไมเมื่อก่อนมันคิดอย่างนั้น? ถ้าเขาเปลี่ยนแปลงความคิดเขาได้ เขาจะรู้ใจของเขา ถ้าเขาเปลี่ยนความคิดของเขาไม่ได้ นี่ไงครูบาอาจารย์ของเราที่แก้ไข แก้จิตๆ แก้จิตตรงนี้แหละ แก้ตรงความรู้สึกนึกคิดนี้แหละ เปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดเขา เปลี่ยนแปลงทิวามานะ ทิวามานะในใจนี่เปลี่ยนแปลง แล้วเปลี่ยนแปลงใครจะเปลี่ยนแปลงล่ะ?

จะนั่น เวลาเราโดนครูบาอาจารย์เปลี่ยนแปลงแล้วเราจะซึ่งมาก นี่จะซึ่งครูบาอาจารย์เห็นไหม ลงใจ พ่อแม่ครูจารย์นะ เราอยู่บ้านมีพ่อแม่ เวลาไปอยู่กับครูบาอาจารย์ของเรานะ เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นครู เป็นอาจารย์ของเรา เพราะให้ความดูแลรับผิดชอบทั้งร่างกายและจิตใจ ถ้าจิตใจเราพัฒนาขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์

นี่เราดูโลกมันวิกฤติ ถึงคราววิกฤติมันก็มีของมัน ถึงคราวเวลามันสุขสงบร่มเย็นมันก็มีของมัน เห็นไหม นี่ไงเราถึงว่าไม่ไปนอนใจกับสิ่งนี้ นี่โลกนอก-โลกในนะ โลกทัศน์ ความรู้สึกนึกคิดก็โลกหนึ่ง ชีวิตเราก็โลกหนึ่ง เราจะพาชีวิตนี้ไปอย่างไร? ชีวิตเรานี้จะพาไปอย่างไร? ถ้าพาไปแล้วนะ ประสบความสำเร็จทางโลกก็เรื่องหนึ่ง ประสบความสำเร็จทางธรรมก็เรื่องหนึ่ง เราจะแสวงหาของเราเพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง